Nº 127. 20 Agento, Jgomo.

60203000 sittigatet i dan bigg og og . og . i gedetbyat bebergi

- 33. + 1833 mm. 60000-902 50KD

souges assamages "bereadages and Carga" fil-Berstak (Salsheak) Vogbat Ispatoson. 3+633 абратовов окобово въ Тифлисъ, въ редак-Дроэба"

"୧৯៣. ᲔᲒᲘᲡ~ ᲤᲐᲡᲘ: al Frenchis. . . 9 956. 22 kadad organis . . . 3 356. 1. 1924s. . . . 5 956. 22 galant organis . . . 1 956.

JM300-200360 808000

"ሮሐጢᲔᲑᲐ"

Bagmol ogbologod front os-23332006 ຕຸດຕ໌ປ ງქვსი მანეთი. кльп: Тифлисъ, реданція "Дроэба".

JUDPRUSSEU

წიგნი მეორე.

ისყიდება ტფილის ში: შავერდოვჩარკეიანთან და ბრიქუროვის ნის მალაზიაში (ბალის პირ. და-პირ).

100000 მილაძის და ნიკოლამაღაზია ში.

აორში: მ. აერესელიძესთან.

00009862992

("proposed by Bord program of program (" program of the program of 10006006CO, 18 ozbobb. "ddskpendol dasdogda" pobykeames: you "daby oslu" bye-sbesse asdaal 6203- 60085 20265; 258 230626lood woldague Viganze Gewig Αγδού გεγραφολό ησχωρόε.

კოლოსში" იწერებიან, რომ 17 مال محمول عكامم معملاله المعموم الم ορού Υρχού აώδο. "ნოვოსცეს" გაანია, მთავროპას განზრახვა აქვსო, მ არალის წღვაში ხომალდები რ ჭეავდესო.

macman, 18 ozbabb. acesbeaახალი მკვლელობა მოხდა მიწა. ის საქმის თაობაზედ: მოჭკლეს რღ კლანრიკოლდის მამულის მოავი და იმის თანაშემწე.

როებისა ფელტონი, 20 იგნისი.

ᲣᲙᲐᲜᲐᲡᲙᲜᲔᲚᲘ ᲨᲗᲐᲛᲝ.ᲛᲐᲕᲐᲚᲘ ഗതാാന്നം മാദാം പാഴന്നാംഗാം

(อรบรษตาออก *)

3230 601 JM302-660 W430900 80460

20000000 60 awoul 2010202 (8) 30 mores, 19 0360 kb.

" დროების" 122 ნომერში "წერილი რედაქკტორთან" შეეხება ამას წინათ დაბეჭდილ სტატიას " წროებაში" № 110, რომელშიაც ყურადღება იყო მიქცეული ბათუმზე. როგორცა ჩანს, ბატონი შოთელი ამ საგანს არ დაჰკვირვებია და კარგათ არ აუწონია; მეტათ საენებელი იქნება ჩვენის მხრით, თუ ყური ასე მოვიყრუეთ და თვალი არ გავახილეთ, სანამ comm son forbingens.

სწორეთ უფრო იმედ დაკარგული ყოფილა შოთის მომავალზე ბატონი ບາລາຍແບບ ພາຍ ເປັນ ເປັນ ເປັນ ເປັນ താസ്മാറ്റയാ താളസ് പ്പാസാപ്പാം. മാന് പ്ര-താმაინც იმას მადღიობა უნდა უთხრათ, შოთის გულ-მტკივნ ელობით და აძით მიზეზი მოგვცა კიდევ დავუბრუნდეთ ბათუმის და შოთის შედარებასა. ეს საგანი იმდენათ საჭირო საქმეა ჩვენის შავი ზღვის ვაჭრობისათვის, რომ ყოველივე შენიშვნა მასზე უყურადღებოთ არ უნდა დაეაგდოთ.

ბატონი ფოთელი თავისს წერილში გეაყეედრის, ფოთელების მეცადინეობას ნავთ-სადგურისათვის ტირილად რად სთელითო და არ აქებთო. ჩვენ ფიქრათაც არ მოგესელია მეცადინეობა ვისიმე გავკიცხოთ. 3აქებთ მოცადინეთა და დიალაც მოუწონებთ, შოთის ნაეთ-სადგურის გაკეთება და მალე გაკეთდება დიაღ საჭიროდ მიგვაჩნია და უუსაჭიდოესათაც. ბანა არავის ახსოვს, რომ " წროება" ყოველთე-ს ამ ნავთ-სადგურის კეთებას თვალ-ყურს ადევნებდა, ბოროტ მო-

სვენა ამ გასაკვირველმა კაცმა: ბმავე ცოლი შეერთო და მამრობითი სქეალექსანდრეკი ორმოც-და-ათის წლი-1811 და შემდეგს 1812 წლებში იმის სის შთამომავლობა დაჩჩენოდა იმას. სა. ჯვარის-წერა მჩმიაძინის მონასჩაგონებითა და მეცადინეობით აჯანყდა J32m205, 1792 F. my-co-min Formal სახეთი; ეს აჯანყება, საუბედუროდ ალექსანდრეს, ჯერ კიდევ მაშის სიდეს ჯეარის-წერა, ყველა ხარჯი აბბასერთობ ძვირად დაუჯდა რუსის მთავცოცხლეშივე, განზრახეა ჰქონდაო, antosba aym. რობას და განსაკუთრებით თეითონ mag yodomomb donoghob dolmbomgol Uოლის შერთეამ ეერ დაამშეიდა ხალხს. და ველ დააწყხარა ბატონისშვილის რუსის მმართებლობამ მორიგების პიდინ მოკედა და ახალ-გაზდა ბატონირობა შეჰკრეს ერთმანეთში. ბ.ტონი-Barnes scalts coopson, purg and ლებმა მოიხმეს ის თავის მეფედ; მაგშვილი ბლექსანდრე დაღესტან ში წაალარ შევირთავო. მაგრამ 1819 ბარამ რუსის მთავრობამ მალე დაამარვიდა და ახლა კიდეე დაიწყო აქაურ ლონისშვილმა თავად ლევან ბბაშიცხა აჯანყებულები. ლეკების აჯანყება რუ'ების წინააღმძეს მოჰსწერა წიგნი და ძმის-წულს დეგ. მაგრამ ვერც ამით გაარიგა რამ. Loobagos Umm c. Dos Badgo gu Fasta ლობაში პლექსანდრეზე არა ისმოგოლოს დაბრუნდა ისევ სპარსეთში, ღენ. მრმალოვს წარუდგინა და ამადა-რა; 1826 წელს უეცრად, ომის שילים על אלישלא באיש בטציע בטציע אישי ნაც ურჩია-უარი უთხარიო. ამის ვამოუცხადებლად , ბატონისშვილი რის მაზრის ერთი ნაწილი აჩუქა და შემდეგ, 1820 წ. ბატონიშვილმა სპარსეთის ჯარით გაჩნდება თითქმის ამასთანავე მიანდო რუსეთის სამზღვალექსანდრემ დაიწერა ჯვარი მრევტფილისის მახლობლად; ამის შემდეგ ნის მელიქ სააკ ბლამალოვის ქალზე რებზე ციხეების გაკეთება. ორის წლის განმავალობაში ბრძოლა სპარსეთის შაჰი ძალიან ცდილობდა, მარიამზედ, რომელიც იმ დროს თოიმართება სპარსეთსა და რუსეთს შორომ პატონიშვილს პლექსანდრეს თხმეტის წლისა იყო და თეითონ რის; 1 დვინობისთვეს 1827 წელს

ქმედებას აცხადებდა, ლალადებდა მის მალე დაბოლოვებაზე და კელავაც ყოველთვის იმის საჭიროებას იტყვის; მაგრამ ამ ჩვენის თქმით ბათუმის წინ წასვლა ვერ შედგება. მს კარგათ უნდა დავიხსომოთ. Onhomb რო იამბობთ ფოთელებისას და მეგრელებისას, იმაზე ვამბობთ, ბათომი თუ ხელიდამ გაუშვით, სატირელი გაგიხდე-300-20070.

ბალინი შოთელი გვებაასება, დღეს თუ არ გაკეთდა ფოთის ნაეთ-სადგუ-הה, הנט-ההשהנט לומרי שיהדנו איკეთდებაო; ბათომის ნაეთ-სადგურს შოთისაზე ნაკლები ხარჯი არ მოუაო; ბათომი მოსავლიანი, მდიდარი მაზრების უქონლობით ვერ გადიდდება და მშვიდობიანობის დარღვევით ცუდი მომავალი უნდა ჰქონდესო.

ეს აზრებია გამოთქმული ფოთელის წერილში და ხშირად გაიგონებთ კიდეც შოთის მოვაჭრებისაგან. თუმცა ამას წინათ მოკლეთ მოვიხსენეთ ზოგი საბუთები ბათომის წარმატებისა, მაგრამ, როგორც ეხედავთ, საჭირო ყოფილა უფრო ვრცლად შევადაროო ბათომი და შოთი ერთმანერთს, რომ ნათლად შევიტყოთ, რომელს მოელის უპირატესობა.

შაირველესი მნიშენელობა ორისა-39 formatous al strate, tong & orgal პირას მდებარებს და სავაჭრო ქალაქებია. მაშა სადამე რომელსაც ბუნებითი ნავთ-სადგური აქვს, ახლოს მისადგომი ნაპირი გემებისათვის, ის უფრო მალე და ადვილად უნდა წარმატებას მიეცეს ბათომს ისეთი ნაეთსადვური აქვს ბუნებითვე და ისეთი ღრმაა, რომ უუდიდეს ხომალდს შიგ ნებიერათ შესელა შეუძლია, ზედ ნა-

20 Aztolo, Janks. No 127.

3000 3050608023060

alastate.

G+ 2010 Endade ne hangdabber gabb goon Jogha

პირას სამ ოთხ საჟენზე მიდგომა ხმელეთთანა და პირ-და-პირ საქონლის გადაწყობა. ამ ნაეთ-სადგურში ყოველთვის მშვიდობიანათ თავს აფარებს ყოველ ფურთენის დროს მთელი ძავკასიის ნაპირის ხომალდები სამსონამდე. ნაეთ-სადგურში ქეიშა არ შემოაქვს ზღვა:ა და სიღრმე არ ევსე-00.

აბა შეადარეთ ამას ფოთი. გემები ხმელეთზე ახლოს ვერ მიმდგარა; პატარა გემებზე და ფილუკებზე უნდა გადააწყონ საქონელი, მერე გადაიტანონ ნაპირას. როცა ფურთენაა, დატვირთული და დაუტვირთავი გემი ნაპირს უნდა მოშორდეს და თაეის გადასარჩენათ ბათომში უნდა წაეიდეს და თავი შეიფაროს.

დღეს ეს ასეა; მაგრამ წარმოვიდგინოთ რომ შოთში ნავთ-სადგური გაკეთდა. საქმე იმაზეა, რას უშეელის ეს ნაეთ-სადგური, რომ მალე იცის ქვიშით ავსება? შველას თვალით ნახული აქვს, რა სახით ქვიშა ჩნდება რიონის შესართავზე, სადაც წყალს მდინარება აქეს. ბბა რა იქნება როდესაც რიონის ჩატანილს წანალეკს და ზღვის ქვი შას წყლის ღელეა ნაეთსადგურში შეიტანს? რასაკვირველია, ის მოხდება, რომ სიღრმე დააკლდება, ადგილი დაპატარავდება და ხუთიოდე გემის მოსათაესებელი ადგილი არცკი იქნება. მოუნდება ქვიშის წმენდა და მოთხრა ხშირ ხშირად ყოველ ფურთენის და ქარის შემდეგ.

ახლა ვიფიქროთ, ფოთის ვაჭრობით იმდენი შემოსავალი იქნება, რომ მმართებლობამ მუდამ ხარჯოს ეს ფული დიდის ნაეთ-სადგურის წმენდისათვის? სასურველია, რომ შოთს

1813 წელს სპარსეთის შაჰმა და მოეიდა ტფილისში, ჯეარის დაწერამ- პლექსანდრეს აღელეებული ცხოვრება: 1820 წელს აჯანყებულ იმერაპის შემდეგ ექესის წლის განმავა-

1866 1882

Job. "Qom Jos" No 126.

805 წელს ბატონიშვილმა პლექლიემ სპარსეთის ჯარით დაიპყრო აბაღი; იმის ჩაგონებითვე 1806 ის აჯანყდნენ ოსები. 1807 წელს Mudomal zomaso grande oghanco სების წინააღმდეგ და შემდეგ ორის ის განმავალობაში სპარსეთის ჯასარდლად იყო და თითქმის ტფი-^{იამდინ} მიიყეანა ეს ჯარი. 1811 🕫 ალექსანდრეს დიდი ომი ჰქონდა yond zohoso Obser-joers jab dob-שישיפי שישיאי איש האלי אישייי ს ამ დამარცხების შემდეგ მოინავთ-სადგური გაუკეთდეს, რასაკვირველია, მაგრამ ჩვენი ნატვრა ხომ არ კმარა.

℃მერთმა ინებოს და გაკეთდეს ეს ნაეთ-სადგური; მაგრამ, როდის გაკეთდება? სანამ პეტრე მოვიდა, პაელეს ტყავი გააძრესო. ბმ ჟამად ბათომს ნავთ-სადგური აქვს მზა-მზარეულად.

ბატონი შოთელი ამბობს ბათომზე, მის ნავთ-სადგურს ნაკლები ხარჯი არ მოუა შოთისაზეო. მს ჩვენ მალდემი ოცობით და ორმოცობით **3ოთიდამ იქ მირბის თაე-შესაფერაბ**ლად, ნუ თუ ბატონმა ფოთელმა ეს არ იცის ან არ გაუგონია? პი ქართველური დაუდევრობა რა არის! თქვე დალოცვილო, ერთი შეიხედავდით და თქვენის თვალით ნახავდით, ხომ ახლოსა ხართ, მთაში დათვებმაც კი შეიტყეს, რომ ბათომში ლიმანია, ბოლოზია, ბუნებითი ნაეთსადგურია და იაქვენ იძახით, ხარჯი მოუნდებაო. რასაც დახარჯეენ ინჟნერების წყალობით, იგ სხვა საქმეა; დღეს რაც არის, ის კარგათ უნდა ვიცოდეთ.

ბათომის ლიმანი უძვირფასესი ნავთსადგური ადგილია ბუნებითვე გაკეთებული, ისეთი მოზდილი, რომელშიაც მრავალა, დიდს ხომალდს დგომა შეუძლია. ბერლინის ძონგრესსის დროს ლაპარაკი ძალიან გაჯანჯლდა ბათომის თაობაზე, რადგანაც კარგა არ იცოდნენ იმისი სიდიდე და ბოლოს სთქვეს: ეჰ არც არა მაგდენი ს.უ.ს.ერიათ, სულ ცხრამიტი გემი ძლივს მოთავსდებაო.

მს ამბავი გავრცელებულია დღესაც ბევრში და თურმე ფოთელიც იმათს ხმას აჰყოლია. ნამდვილათ კი ბათომის ნავთ-სადგური ბევრის ხომალდისათვის დასატივათ დიდი. ადგილია. ბმას გარდა უძვირფასესია იმითი რომ ძალიან ღრმაა და ნაპირს პ რ-და-პირ მიადგება ხოლმე; მხოლოდ ოთხიხუთი საჟენის სიგრძე უპრალო ხის მისადგომი, (პრისტანი) უნდება, რომელსაც სამოც-ოთხმოცი თუმანი მეტი არ მოუნდება.

რუსის ჯარმა აიღო მრივ ნი და ამავე თვის 19-ს დაიპყრო თავრიზი. ბლექსანდრე იძულებული იყო **M**სმალოში გარდახვეწილიყო.

1827 წლის დამლევს ბატონის რძალს მარიამს თავის მამის სახლში

აბა შეადარეთ ე!, გა4ემოება შოთის მისადგომს.

ბადავიდეთ მეორე საგანზე; ვითომც ბათომს მდიდარი მოსავლიანი მაზრები არა აქვსო.

როდესაც სავაჭრო გზაზე და ქალაქზე ლაპარაკია, ორი რაპ უნდა კარგათ გავარჩიოთ: ერთი გზა ან ქალაქი არის შემაერთებელი მაზრის ვაჭრობისა და მეორე გზა და ქალაქი მრთელის ქვეყნის მაზრების ვაჭრობისა. ბქამომდე შოთი მთელის საქართველოს და ძავკასიის შემაერთებელი ადგილი იყო რუსეთთანა და მეროპასთან, რადგანაც ზღეის პირას იმაზე მარჯევ სხვა ადგილი არ იყო და უკეთესი გზა რკინისა იქ მიდიოდა. მხლა რუსეთმა ჩვენს მხარეში უკეთესი ნაეთ-სადგური იშოვა, რკინის გზა ამ წელს გათაედება.

ახლა დაფიქრდით: ბაქოდამ მოყოლებული სამტრედიამდის მოტანილი საქონელი 3ოთში მოეა, რომ მანდ რამდენსამე დღე'ა დადგეს, პ.ტარა გემებზე ან ფილუკებზე გადააწყოს, მერე დიდ გემებში გადასაწყობად, ან ფურთვნაში მთელი კვირები უცადოს, სანამ ზღვა დამშვიდდებო-פונ, -- סי זהה-פט-זהה טיסהששה ליוטי, ფურთვნის მიუხედავად მაშინათვე პირდა-პირ დიდ გემებში გადასაწყობად? შავის ზღვიდამ მოტანას ხომ ნუღარ იტყვით: ვაჭარი არ იფიქრებს შოთამდის ვაი თუ ზღვა აღელდესო და ისევ უკან უნდა დავბრუნდე ბათომშიაო, ბარემც აქვე გავათაო და სამშვიდო ბოს გავიდეო? რაღა თქმა უნდა და გაგრძვლება, რომ ბათომი დასძლევს.

Uხადია, რომ აქ საკუთრად ბათომის ან **3**ოთის მაზრებზე (ესე იკი უეზდებზე) ლაპარაკი არ შეიძლება. პქ მთელ რკინის გზაზე მდებარე ქვეყნები უნდა მივიღოთ მხედველობაში ბაქოდამ მოყოლებული სამტრედიამდის.

მაგრამ რა ვიცით, სამტრედიიდამ მოყოლებული შოთამდე უფრო ბევრს გასატანს მასალას მისციმს რკინის გზას წასაღებად, თუ სამტრედიიდამ ბათომამდე. მა ხომ უნდა ვიცო-

ბოლოს ბატონიშვილი პლექსანდრე გადადის სპარსეთში, სადაც დაჰყოფს სიკედილამდინ. პმბობენ, რამდენიმე ჯერ მოიხმო პლექსანდრემ თავის მეუღლე ვაჟით ხნოიში , სანახავად, მაგრამ ამის შესრულება ვერ მოხერხდა. დეთ, რომ ზურია თავის მოსავალს თაეის კუთენილ ქალაქს ბათომს მიმავალ რკინის გზას დაუდებს. ამ გეარად ძალა-უნებურად ბურია და ბ:თომის გუბერნია ბათომს მიაწყდება. **დარჩება მარტო სამეგრელო. ბასატა**ნი საქონელი სამევრელოსი სიმინდი და ლომია; რამდენათ აღემატება ეს მოსავალი საკუთრად ბათომის გუბერნიის მოსავალს ჩვენ არ ვიცით. შოთელი ამბობს, მარტო ხილი მოდისო. მაგრამ ხილი რამდენის საფასურისა მოდის, ეს რომ ვიცოდეთ, კარგი იქნებოდა. ამას კი ეიტყეით, რომ ბათომის გუბერნიიდამ დიდ-ძალს ხილს (ყურძენს და ეაშლს) ეზიდებიან რუსეთში; ბათომში მთელი გემები ივსება, იგზავნება რუსეთის შავი ზღვის პირა ქალაქებში. შეჭველია, ბაღების მოშენება უფრო გახშირდება, რადგან მთიანი ადგილებია და ჰაერიც საბალოა. ბმასთან სხვა-და-სხვა მოსავალი უექველად ფრთას გაიშლის.

მაშასადამე ჯერ ვერაფერს ვიტყვით, რომგლი მაზრები უფრო მდიდარია გასატანის მოსავლით. მაგრამ თუნდ ბათომის მაზრამ ვერა მოიყვანოს-რა, როგორცა ვთქვით მთელი ძავკასიის ნამუშავარი ბათომს მოვა რკინის გზითა და ბათომი ამით გადააჭარბებს შოთსა და მასზე უმეტესად გადიდდება. შოთი შეიქნება პატარა სამაზრო, სამეგრელოს სავაჭრო ზღვის პირა ქალაქად და არა ძავკასიის მხრის ნავთსადგურ ადგილად.

ბოლოს ბატონი შოთელის აზრი შეეხება ბათომის მომავალს მშეიდობიანობის დარღვევის დროსა. მა გარემოება ყოველთვის სავაჭრო ქალაქზე და მეტადრე ზღვის პირა ქალაქზე ყველას ფიქრში მოუვა. დღეს რომ მშვიდობაა, ხვალ შეიძლება ომი ასტყდეს და მაშინ რა მომავალი ექნება ამ ქალაქსაო?

ძალიან საფუძელიანი ფიქრია, მაგრ.მ, ბ. შოთელო, სჯობდა ამაზე დაჩუმებულიყაეით. შე დალოცეილო, ბათომს რაღა უარესი უნდა დაემართოს შოთზე? ბახსოეთ, ამ უკანასკნელის ომის დროს რა დაემართა შოთ-

უნებურად მოშორებული იყო თავის ქმართან, მამის სახლში სცხოვრობდა. მთელი თავის სიცოცხლე, მთელი თავის საყეარული ასან მახვერპლად შესწირა თავის ნორჩს შვილს მრეკლეს.

ჩვენ არ ვიცით — რამდენი ხანი იზრ-

სა? ბასატანი და შემობატანი საქინი ლი ხომ არ კტრებლებდა 18 ოთბ ფოთ კლებმა [დუქნემერ] [დნეკების გაიკრიფნენ. მტერი კი არ შემოეთ შოთში, მაგრამ რა? სახლებს კარი ფანჯარა კი აღარ შეარჩინეს. ში თონვე მეგრელებმა წაიღ-წამოიღე. სულ უარესი რო ვთქვათ, ბათი მეტი რა უნდა მოუვიდეს? ხალხი გ ვა, კარ-ფანჯარებს თან წაიღ-წამიი ღებენ და კარივლ კედლებს თა ორიოდე ყუმბარა მოხვდა, ძნელა საფიქრებელია, რომ იმისთანა ყუმა რები შოთსაც არ მოხვდეს.

ხუმრობა იქით და შეადარეთ ომი. ნობის დროს დაცვისათვის რომეღ უფრო მარჯევ მდებარეობა აქეს. ში. თი გაშლილ მინდორ ადგილსა მდე ბარებს, გარშემო პატარა ბორცვი კი არა აქვს, რომ ჩვენის მხრით ზარ ბაზნები დაიწყოს და მტერს გზა შეე კრას. ფარჩენია მხოლოდ ვაკე ადგი ლი და ზღვაში ტორპედების (ნაღმე ბის) ჩაწყობა, რომ მტრის მომავაღ გემები უკან დააპრუნოს და ეაკე ნა პირებიდამ ზარბაზანი დაუშინოს.

ბათომში სულ სხვაა, ზღვაში ტორ პედების და ნაპირას ზარბაზნების და მარებას გარდა, მალალი მთები აქ **პი ეს მთებია, რაც არის. მ**თელ ოც-და-ხუთი თუ ოც-და-თუთხმეტ ვერსის სიგრძეზე ძინტრიშის ვაკედე პოროხის შესართავამდინ ძალო მთებია, რომელზედაც ოსმალოსავ დარჩენილი ბატარეების ადგილებიე ლაც ჩანს. სიხის-ძირიდამ დაიწყეთ მიჰყევით ბათომს, რამდენი მაღალ მთები და სერებია: თვით ბათო თავს აყუდვია სამენა, ძვეცელურ ნამანდრევი, ბათომიდამ პოროხამ ძახაბერის მთის წვერები და სერებ ამ სიგრძეზე იმდენი წვერები და რებია ზარბაზნის მარჯვე საწყობ რომ თვლა არა აქვს. თუ კი ხმელ oro myunu zomo Onbob-domb მიუახლოვდა ჯოჯოხეთის ცეცხლი გამო, რომელიც ამ მთებიდამ მ გრიალებდა, ზღვიდამ მისულ მტერ როგორ მიაკარებს ხმელეთსა?

მას უკან, რა ანგარიში უნდა ჰქო

00 უმცა რკინის აგებულების კაცი უ და საშინელის ღონის პატრონი, მა რამ ხანგრძლიემა აეად-მყოფობამ გა ლილ 27 აპრილს მოუღო ი^{ვას სი} ცოცხლის ბოლო.

ბატონისშვილს **ი**რაკლის და^რ

ბატონიშეილი პლექსანდრე ამჟამად მუშის მაზრაშია ხნისში, პრზრუჭსა და შუშას შუა. მეუღლე მისი, მარიამ, თავის ახლად დაბადებულის ვაჟით ირაკლით, მრევანში დაბრუნდა თავის მამასთან მელიქ-სააკთან, რომელიც დიდად გავლენიან პირად ითვლება აქ და რომელმაც ბევრი სამსახური გაგვიწია და ბევრი სარგებლობა მდგვიტანა ჩეენ.

მრივანში დაებადა ვაჟი— მრეკლე. ღენ. პრასოვსკი სწერს მრევნიდამ ღენ. სიპიაგინს 8 იანვარს 1828 წ.

ბატონის შვილს სპარსეთში "მირზას", "ხანს" და "ბუ4ჯი! ტანის ვალის" ეძახდნენ; სხვა-და-სხვა დიდი თანამდებობა ეჭირა იმას, მაგრამ ბოლოს, როგორც დამსწრე პირები ამბობენ, დიდს სიღარიბეში მოკედაო. Ոა ვარდაიცვალა 1844 წელს; დამარხულია თეირანში, სომხის ეკკლესიის კარებთან, მარჯენით. ბხლაც სძეეს უბრალო ქვა, რომელიც უჩვენებს, სადაც არის დასაფლავებული ამ მოუსვენარი კაცის გვამა.

ი, მაოჯევით, ანლაც სმევს უბრაო ქვა, რომელიც უჩვენებს, სადაც ის დასაფლავებული ამ შოუსვენარი ცის გვამა. სამზღვარ გარედ სცხოვრებდა რამდენსამე წელიწადს; აქვე შეირთო იმან მეუღლე, დაბრუნდა ტფილისში და ბხალ-გაზდა დედა, რომელიც ძალა-

დებოდა შინ ბატონისშვილი მრეკლე. მიცით მხოლოდ, რომ მრეენიდამ ის გაგზავნეს პეტერბურღში, სადაც კადეტის კორპუსში სწავლობდა. შემდეგ სამხედრო სამსახურში შევიდა, პოდპოლკოვნიკის ჩინი დაიმსახურა და ბოლოს, ავად-მყოფობის გამო, მიატოვა სამსახური. მხოლოდ ორი ქალი. სამოც-და-ათ წლის მოხუცმა დედამ ბატონის რძი მა მარიამმა აკანკალებულის ხელი დაუხუჭა თვალები თავის საყვარედ შვილს და ამ საქართველოის მეფ სახლის უკანასკნელ შთამომაელ კუბოზედ დააფრქვია ცრემლები, რი მელშიაც გამოიხატა ის მწუხარებ რომელიც საქართველოს ერს ბატი ნისშვილების განხეთქილებამ მოაუ ნა.